

Het pakhuis van de Boerenbond

In 1903 is er in Alphen al een Boerenbond opgericht. Het is een afdeling van de Geldersche Boerenbond, maar in 1918 werd aangesloten bij de Noord-Brabantse Christelijke Boerenbond. Als bestuurslid vinden we vermeld in 1923 C. Mollenberg. In 1928 werd een pakhuis gekocht, maar in 1930 vinden we een krantenbericht dat J.M. van Heck de laagste inschrijver is voor een nieuw te bouwen pakhuis. Het gebouw links in de Citadelstraat dateerde waarschijnlijk uit die tijd.

In 1954 is er vergunning verleend om bij dit gebouw een weegbrug te bouwen. Het gebouw werd gesloopt in 1997 om plaats te maken voor een aantal nieuwe woningen.

Gezondheid (2)

Galkoorts

Bij het zoeken naar informatie die te maken had met de ziekte cholera werden we, zoals we vorige keer al hebben vermeld, verrast door het grote aantal overledenen in het jaar 1831. Verder onderzoek bracht aan het licht dat ook in

verschillende andere gemeenten in Maas en Waal in dat jaar veel meer doden te betreuren waren. Enkele voorbeelden (met tussen haakjes het aantal van 1830): Dreumel 55 (42), Batenburg 19 (12), Bergharen 45 (30), Druten 109 (76) en Nijmegen 777 (575). In de raadsbesluiten van de gemeente van 1831 werd met geen woord gesproken over dit bijzonder hoog aantal sterfgevallen, maar in de correspondentie van de burgemeester uit die tijd vonden we in augustus 1831 de eerste berichten hierover.

In een brief aan de Gouverneur van de Provincie Gelderland schrijft Burgemeester de Villers, dat :*”zich eene soort van Galkoorts heeft geopenbaard, die meestal onder de geringere volksklasse heerscht en dikwijls met zware diarrhée gepaard gaat; terwijl deze ziekte zulken sterken voortgang maakt, dat op dit oogenblik wel nagenoeg de helft der huisgezinnen door dezelve zijn bezocht.”* Hij vermeldt verder dat volgens de dokter de ziekte *“haren voornaamsten oorsprong heeft in geleden armoede en het gebruik van slecht voedsel, en welke bij het niet nemen van behoorlijke maatregelen van genezing en wering, zeer gevaarlijke en aanstekende ziekte zoude kunnen worden.”* Verdere berichten geven aan dat de ziekte steeds meer gezinnen treft zodat *“thans maar enkele huisgezinnen meer verschoond zijn gebleven”*. In september meldt de burgemeester dat er ook mensen sterven aan de ziekte. In de gemeente Appeltern (Alphen, Maasbommel, Altforst en Appeltern) woont dan nog geen dokter. De meeste zieken worden behandeld door dokter Van Cooth uit Ravenstein (*“ruim 1 ½ uur van hier”*), Maar in Alphen komt ook dokter Bokstart uit Lith.

In 1838 bleek er een beschrijving van *“eene epidemische koortsziekte in eenige gedeelten der provincie Gelderland in het jaar 1831”* te zijn opgemaakt. Doctor Anthonie Moll wijdt ruim 30 pagina's van een lijvig geneeskundig werk aan deze ziekte. Hij heeft geconstateerd dat nergens gebleken was, dat de ziekte besmettelijk was. De ziekte brak uit in verschillende huizen en plaatsen. Overbrengen van zieken naar andere plaatsen veroorzaakte geen uitbreiding.

De ziekte brak alleen uit op plaatsen waar vaak land met oogst onder water stond. In het Land van Maas en Waal was dit door regen en kwelwater het geval in de drie jaren voor het uitbreken van deze ziekte. Gewassen waren daardoor niet -, of half rottend van het land gehaald. De zomer van 1831 was warm. De moerasdampen die daardoor vrijkwamen werden gezien als de oorzaak van de moeraskoorts. Door de doctoren kon de ziekte vaak met succes bestreden worden met koortswerende kinine.

Anthonie Moll
op een gravure uit 1837

Afkondiger en omroeper

Alphen is een van de weinige plaatsen in Nederland waar een dorpsomroeper nog sporadisch het ambacht "Omroepen" bezigt.

Toen er echter nog geen moderne communicatiemiddelen waren, werden berichten afgelezen door omroepers of een benoemde aflezer. Deze aflezer of afkondiger was dikwijls een onderwijzer of leerkracht.

In de gemeente Appeltern werd op 13 september in 1842 zelfs een gemeentelijk besluit aangenomen dat het verboden, dus strafbaar, was om publicaties, plakaten of biljetten, van zowel particulieren als autoriteiten, te laten voorlezen door iemand anders dan een schoolonderwijzer. Dit waren de enigen die benoemd en uitsluitend bevoegd waren om de taak "afkondiger" te bezigen.

In 1853 is nog gemeentelijk bepaald dat het afkondigen gebeuren moest op zondagmiddag om 1 uur, bij de school. Als er tussentijds iets belangrijks moest worden afgekondigd werd een half uur van tevoren "met de klok geklept". (Bij kleppen hangt de klok stil waarbij alleen de klepel wordt bewogen of men zwaait de klok zo heen en weer dat daarbij de klepel van de klok slechts aan één zijde slaat.)

Wanneer afkondigers vervangen zijn door dorpsomroepers in de gemeente Appeltern is niet bekend.

De meeste oudere Alphenaren kennen de laatst officiële aangestelde omroeper nog wel, Dorus Gremmen. Hij was geen onderwijzer maar klompenmaker en palingroker.

Als opvolger van Dorus Gremmen is in 1992 Peer Witzel gevraagd om als dorpsomroeper het 40 jarig bestaan van de vereniging E.D.O. door het dorp te verkondigen. Heden ten dage kan er nog altijd een beroep op hem worden gedaan.

Zoekplaatje Pastoorsfeest 1965

Nadat pastoor Van Schaijk in 1962 om gezondheidsredenen zijn werkzaamheden in onze parochie moest stoppen, werd pastoor Willems anderhalf jaar waarnemend pastoor. In 1964 kwam in zijn plaats pastoor De Bresser. Het jaar daarna vierde hij in juni zijn zilveren priesterfeest. Voor de schooljeugd was er o.a. een gezamenlijke maaltijd op de speelplaats. Wij bewaren daarvan een aantal foto's uit het fotoalbum van pastoor De Bresser.

Op de foto van dit zoekplaatje staan juffrouw Annie de Leeuw en de pastoor bij een tafel met feestgangers. Wij zijn benieuwd of iemand zich nog herkent.

Oplossing zoekplaatje Bij de bisschop

Op de foto in de vorige nieuwsbrief werd door verschillende personen de vrouw met hoed herkend als Anna van Schaik- van Kruisbergen, echtgenote van Gerrit van Schaik. Zij woonde op de hoek van de Geerweg en de Doorbraakdijk (het huis is afgebroken). Mogelijk staat ook haar zoon Sjaak op de foto.

Hartelijk dank voor deze reacties.

Stichting Werkgroep Historisch Alphen aan de Maas

p/a Greffelingsestraat 23
6626 AN ALPHEN (Gld)

Elke donderdagavond in de Edohof
van 20.00 tot 22.00 uur

RegioBank NL45RBRB0918497752
KvK nr. 11069033

Ben van Dijk
Adrie van Hoogstraten
Johan de Jong

tel. 56 1942
tel. 56 2425
tel. 56 1557

email: wham@alphenaandemaas.com
www.alphenaandemaas.com